

75 lat franciszkańskiej postęgi religijnej w Darłowie na tle wydarzeń religijnych (część III)

written by Archiwum Urzędu Miejskiego w Darłowie | 24 listopada 2020

W 1962 r. zmieniono pierwotne wezwanie kościoła Matki Bożej Wniebowziętej na Matki Bożej Częstochowskiej. Umieszczono wtedy w głównym ołtarzu obraz Matki Bożej Częstochowskiej.

18 listopada 1965 polscy biskupi w liczbie 34, w tym m.in. kardynał Stefan Wyszyński i Karol Wojtyła podpisali specjalne orędzie, które przekazali biskupom niemieckim zapraszając ich na obchody Milenium Chrztu Polskiego. List wywołał szereg napięć, ponieważ zawierało w nim kwestie dotyczące polskiej granicy na Zachodzie i wybaczenia sobie wzajemnych win, ciążyących na relacjach polsko-niemieckich. Negatywnie oceniły o go władze PRL. W dniu 5 XII 1965 r. ukazało się pozdrowienie biskupów niemieckich i odpowiedź na list polskich biskupów, które podpisało 41 biskupów z NRF i NRD. Zawierało ono podziękowanie oraz uznanie winy narodu niemieckiego i prośbę o przebaczenie, ale nie było w nim jednoznacznej deklaracji na temat granicy na Odrze i Nysie Łużyckiej. Niektóre zaś sformułowania, np. „o prawie do rodzinnych stron” i nadziei na przezwycięzenie skutków wojny „w rozwiązaniu wszechstronnie zadowalającym i sprawiedliwym” odebrane zostały przez polską opinię publiczną negatywnie.

Rok 1966 to jedna z większych konfrontacji siły Kościoła i państwa. Rząd nie zezwolił na przybycie papieża na tę uroczystość. Kościół organizował okolicznościowe nabożeństwa

religijne i procesje. Natomiast rząd szeroko propagował budowę i oddanie do użytku 1000 szkół na 1000-lecie państwa polskiego. Sprawa się uspokoiła, gdy 7 XII 1970 r. kanclerz Brandt i premier Cyrankiewicz podpisali w Warszawie układ między PRL i RFN o podstawach normalizacji wzajemnych stosunków. Strony stwierdzały, że linia Odra-Nysa Łużycka jest zachodnią granicą PRL i oświadczały, że nie mają żadnych roszczeń terytorialnych wobec siebie.

Po uchwaleniu przez Sejm ustawy z dnia 23 czerwca 1971 o przejściu na osoby prawne Kościoła Rzymskokatolickiego oraz innych kościołów i związków wyznaniowych własności niektórych nieruchomości położonych na Ziemiach Zachodnich i Północnych doszło do poprawy stosunków państwo-kościół. Parafiom potwierdzono prawa własności nieruchomości, w tym także gruntów rolnych.

W roku 1972 dzięki długoletnim staraniom kardynała Stefana Wyszyńskiego Watykan ostatecznie uznał granice zachodnie PRL i zawiesił stosunki dyplomatyczne z polskimi władzami na emigracji. 28 czerwca 1972 r., papież Paweł VI wydał bullę, ustalającą nowy podział administracyjny Kościoła katolickiego w Polsce na Ziemiach Odzyskanych. Zakończyła ona stan tymczasowości Kościoła polskiego na tych terenach po II wojnie światowej. Bulla wydana przez Pawła VI normalizowała stosunki prawne między PRL a Watykanem. Erygowano nowe diecezje, a istniejące włączono do polskiej administracji kościelnej, ustanawiając dla nich ordynariuszy. Wówczas została utworzona m.in. koszalińsko-kołobrzeska diecezja. Prymas Polski kardynał Stefan Wyszyński dekretem z 15 września 1972 ustanowił patronów dla diecezji: św. Wojciecha-Adalberta i błogosławionego Maksymiliana Kolbe.

Pierwszym biskupem ordynariuszem diecezji koszalińsko - kołobrzeskiej mianowano bpa Ignacego Jeża. Był więziony w obozie koncentracyjnym w Dachau, gdzie osobiście poznał ojca Józefa Kentenicha, założyciela Międzynarodowego Ruchu Szensztackiego (później był wieloletnim protektorem i opiekunem Ruchu Szensztackiego w Polsce). Sakrę biskupią przyjął z rąk kardynała Stefana Wyszyńskiego.

Złagodzenie polityki wobec Kościoła nastąpiło w latach 70., kiedy to Edward Gierek objął stanowisko I sekretarza KC PZPR, a Piotr Jaroszewicz został premierem. Wówczas w Darłowie rozpoczęto rozłożony na etapy remont Mariackiej świątyni. W roku 1970 przełożono dachówki i rury spustowe oraz założono nowe rynny.

Klasztor franciszkański w Darłowie erygowano kanonicznie 3 marca 1973. Obok kościoła w roku 1981, franciszkanie wzniesli klasztor który w refektarzu ma kryształowe sklepienie według projektu architekta kołobrzeskiego i żeglarza Janusza Kirszaka. Drugi etap remontu kościoła Mariackiego rozpoczął się w roku 1974. Wtedy państwo sfinansowało prace mające na celu przywrócenie gotyckiego charakteru budowli. Zlikwidowano drewniane empory w nawach wraz z klatką schodową, odbito tynki z żeber sklepienia w nawie głównej, nawach bocznych, prezbiterium i kaplicach. Usunięto również tynki z filarów i ze ścian bocznych prezbiterium. Odsłonięto wnętrza i dwa portale gotyckie, a na sklepieniu w prezbiterium średniowieczną polichromię kwiatową z XVI w. W wejściu z kruchty do nawy głównej zamontowano dwuskrzydłową bramę.

W 1975 r. przeniesiono trzy sarkofagi książęce zza ołtarza głównego, do kaplicy pod wieżą. Kaplicę oddzielono i zabezpieczono od strony wieży ozdobną kratą neobarokową,

przeniesioną z prezbiterium. Pracom konserwatorskim, poddano również wiele obrazów znajdujących się w kościele, a następnie ambonę, w latach 1974–1980, a w 2010 zabezpieczono przed kornikami. Jeśli chodzi o kościelne organy to prace konserwatorskie i remontowe przeprowadzono w roku 1978.

Wybór kardynała Karola Wojtyły 16 października 1978 r. podczas konklawe na papieża nie zakończył agresywnej polityki władz polskich. W Ministerstwie Spraw Wewnętrznych utworzono Wydział Watykański, który rozpracowywał osoby pracujące w Kurii Rzymskiej i w otoczeniu Jana Pawła II. Przy każdej sposobności utrudniano przyjazd papieża do Polski, gdyż upatrywano w jego naukach zagrożenie dla całego systemu. Podobne trudności spotykały NSZZ „Solidarność”, który papież, jak i cały Kościół katolicki popierał. Wybór ten znacząco zaważył na dalszych losach Polski. Niezwykle ważna dla podtrzymania ducha Polaków była pierwsza pielgrzymka Jana Pawła II do Polski w 1979 r., podczas której wygłosił słynne uznawane za prorocze słowa: „Niech zstąpi Duch Twój i odnowi oblicze ziemi. Tej ziemi”.

Pod koniec lat siedemdziesiątych i w latach osiemdziesiątych Kościół kontynuował udzielanie poparcia opozycyjnym ruchom, w tym Solidarności. Ruch ten przyczynił się do wyzwolenia Polski z więzów komunistycznej PRL. Po śmierci Stefana Wyszyńskiego w 1981 prymasem został Józef Glemp. Kardynał Józef Glemp apelował o wstrzymanie się od rozlewu krwi. Utworzono Prymasowski Komitet Pomocy pozbawionym Wolności. Dekretem z 17 lutego 1981 r. biskup koszaliński ustanowił w Darłówniku niezależny wikariat p.w. św. Maksymiliana Marii Kolbego. Tego samego dnia erygowano tam klasztor. Gwardianem i proboszczem został o. Stanisław Kotulski. W październiku 1982 r. przemianowano ten wikariat w niezależną już parafię p.w. św. Maksymiliana Marii Kolbego.

Po wprowadzeniu stanu wojennego, 13 grudnia 1981 w Darłówniku Wschodnim w Ośrodku Wczasowym Mostostalu Wrocław 4 stycznia 1982 urządzono Ośrodek Odosobnienia dla internowanych. W czerwcową niedzielę 1982 r. odwiedził Ośrodek Internowanych w Darłówniku ks. biskup Ignacy Jeż i odprawił w nim Mszę Św. Ośrodek odosobnienia odwiedzali również inni biskupi i duchowni. Niedzielne wizyty franciszkanów, w tym o. Stanisława Kotulskiego i Anzelma Grabowskiego podtrzymywały na duchu internowanych. Ojciec Kotulski przychodził do ośrodka co najmniej dwa razy w tygodniu. W soboty spowiadał, a niedzielę odprawiał w stołówce Mszę Św. Później o. Kotulskiego zastąpił o. Anzelm Grabowski.

W 1982 r. Dekanat darłowski obejmował parafie w: Darłowie, Darłówniku, Dąbrowie, Dobiesławiu, Jeżycach, Łacku, Postominie, Słwinie, Starym Jarosławiu i w Starym Krakowie. Wspieranie przez duchownych NSZZ „Solidarność” spowodowało ataki na Kościół i represje wraz z morderstwami kapłanów, czego przykładem była męczęńska śmierć ks. Jerzego Popiełuszki w 1984 r.

Po upadku komunizmu w 1989 r. 17 maja sejm uchwalił Ustawę o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w RP i o zagwarantowaniu wolności sumienia, co umożliwiło odnowienie stosunków dyplomatycznych między Polską, a Watykanem. Bulla papieska J.P.II z 1992 r. zreformowała organizację Kościoła katolickiego w Polsce. Na jej mocy utworzono 13 metropolii. Diecezja koszalińsko-kołobrzeska 25 marca 1992 weszła w skład metropolii szczecińsko-kamieńskiej.

Franciszkańska Prowincja Św. Maksymiliana Marii Kolbego, powstała w roku 1986. Siedzibą prowincjała jest klasztor w Gdańsku. Oprócz 16 klasztorów w Polsce, w tym dwóch w Darłowie prowadzi prace misyjne w Szwecji, na Litwie, w Ekwadorze, Kenii i Kanadzie Włoszech i Niemczech. Prowincja posiada też placówki we Włoszech oraz w Niemczech.

Po zawarciu traktatu między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Federalną Niemiec, potwierdzającego istniejące granice na Odrze i Nysie w 1990 r. i Traktacie o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy w 1991 r. wiele miast i parafii nawiązało kontakty partnerskie. Od początków lat 90. XX wieku, kościół Mariacki, któremu podporządkowano również kościół św. Jerzego stał się miejscem wspólnej modlitwy ekumenicznej wiernych i duchownych innych wyznań. Pod patronatem ks. bpa Ignacego Jeża i biskupa kościoła luterańskiego w diecezji Holsztyn- Lubeka Ulricha Wilckensa odbywały się wspólne spotkania polsko-niemieckie, a także spotkania z byłymi niemieckimi protestanckimi mieszkańcami Darłowa. Podczas pierwszego spotkania polsko-niemieckiego w Darłowie 1 września 1990 reprezentant Biskupa z Lubeki Probst Herman Augustin wskazał na Maryję, jako tą, która wytycza drogę jedności Europy.

Dzień 1 czerwca 1991 rozpoczął w koszalińskiej katedrze IV pielgrzymkę Jana Pawła II. Wzięło w niej udział wielu mieszkańców Darłowa. Po latach, kiedy zabraniano procesji, ówczesny proboszcz parafii p.w. Matki Bożej Częstochowskiej ks. Janusz Jędrzysek w 1991 r. wznowił tradycję błagalno-pokutnych procesji proszenia Boga, o to, aby Darłowo już nigdy nie nawiedzały klęski powodzi, takie jak ta z 1497 r. wywołana przez fale tsunami. W 1990 r. z inicjatywy darłowskich rybaków oraz o. Janusza Jędrzyzka – twórcy pierwszej na Pomorzu pustelni wzniesiono przy rozsuwanym moście w Darłówwku i poświęcono kapliczkę Białej Madonny, dedykowaną tym, którzy nie powrócili z morza.

Ten wspaniały kapłan postawił również kapliczki w różnych częściach Darłowa przy wylotowych drogach oraz w pobliżu miejsca, gdzie w XIV wieku znajdował się Klasztor kartuzów.

Kolejne prace remontowe przeprowadzono w lipcu 1993, kiedy to położono nowy miedziany dach kościoła Mariackiego od strony ul. Kościelnej. Tego samego roku kościele filialnym św. Jerzego w roku odrestaurowano malowidło ściennie z roku 1633.

Lapidarium

Z inicjatywy wybitnego proboszcza parafii darłowskiej i gwardiana klasztoru franciszkanów ojca Janusza Jędrzyzka przy kościele powstało w duchu zgody, jedności, pokoju i przebaczenia lapidarium, które uczciło pamięć o byłych mieszkańcach Pomorza Środkowego. Uroczystego otwarcia dokonano 29 maja 1999 r. w obecności władz miasta i zwierzchników różnych Kościołów.

Sanktuarium M.B. Fatimskiej

Przed ołtarzem głównym z prawej strony na podwyższeniu stoi od roku 1992 figura Matki Boskiej Fatimskiej, sprowadzona z portugalskiej Fatimy. W wigilię uroczystości Zesłania Ducha Świętego i w pierwszą rocznicę pobytu Papieża Jana Pawła II w Diecezji Koszalińsko-Kołobrzesckiej 6 czerwca 1992 r. nastąpiła inauguracja Nabożeństw Fatimskich i intronizacji figury M.B. Fatimskiej-Matki Jedności w Kościele Mariackim. Uroczystościom

przewodniczył ks. Biskup Ignacy Jeż. Obecni byli księża z Dekanatu Darłowskiego i Sanktuariów Maryjnych na Pomorzu oraz pielgrzymki.

W roku 1993 franciszkanie i przedstawiciele darłowskiej parafii zawieźli figurę MB Fatimskiej do Rzymu. Na śródownej Audiencji Generalnej w bazylice św. Piotra 2 czerwca 1993, Ojciec święty Jan Paweł II pobłogosławił i nałożył złotą koronę, wykonaną z darów mieszkańców Darłowa na figurę Matki Bożej-Matki Jedności z Darłowa. Fakt ten został upamiętniony na tablicy z brązu zawieszanej na pierwszym półfilarze oddzielającym korpus od południowej nawy. Tego samego roku 17 czerwca biskup Ignacy Jeż poświęcił nowy kościół p.w. św. Maksymiliana Marii Kolbego w Darłótku, którego budowa trwała cztery lata.

Dom Franciszkanek

Przy ulicy Wenedów (Słowian), znajduje się siedziba żeńskiej wspólnoty zakonnej. Od roku 1975 w pracy duszpasterskiej franciszkanom pomagały siostry zakonne ze Zgromadzenia Córek Miłości Bożej. Zakonnice włączały się w pracę parafialną jako kancelistki, zakrystianki, organistki, bibliotekarki, katechetki i organizatorki rekolekcji. W roku 1993 zmieniło je Zgromadzenie Sióstr Franciszkanek od Pokuty i Miłości Chrześcijańskiej. Siostry Franciszkanek m.in. dbają o wystrój kościoła, prowadzą chór kościelny „Stella Maris” i kancelarię, przygotowują dzieci do komunii i młodzież do bierzmowania oraz zajmują się w szkołach katechezą.

Wizyta Prymasa

29 lipca 1995, po raz pierwszy w historii Darłowa, miasto odwiedził Prymas Polski, kardynał Józef Glemp. Przyjechał na zaproszenie o. Janusza Jędryszka, ówczesnego proboszcza i gwardiana klasztoru darłowskich franciszkanów. Okazją były obchody 50-lecia objęcia duszpasterstwa franciszkanów w Darłowie i na ziemiach Pomorza Zachodniego. Na rynku przed ratuszem celebrowano mszę świętą, której przewodniczył Prymas. Uroczystość zgromadziła tłumy darłowian i gości. Wcześniej, w ratuszu doszło do spotkania władz samorządowych z dostojnym Gościem. Józef Glemp wpisał się do księgi pamiątkowej i odebrał tytuł Honorowego Obywatela Darłowa nadany przez Radę Miejską. W złotej księdze Darłowa prymas napisał: „Ambitne miasto Darłowo – obchodzi jubileusz 50 lat odrodzenia po II wojnie światowej. Niech będzie miejscem spotkania ludzi różnych języków, niech będzie pracowite w służbie Ojczyźnie. Szczęść Boże! Darłowo, 30 lipca 1995.+ Józef Kardynał Glemp Prymas Polski. Honorowy Obywatel Darłowa. „Wizytę Prymasa w Darłowie uwieczniono w jednej ze scen malowidła znajdującego się we wschodniej części południowej nawy kościoła Mariackiego, a przedstawiającego ważne momenty w religijnej historii Darłowa i Pomorza.

Pomnik Św. Franciszka

U zbiegu ulic Kościelnej i Wenedów na przykościelnym terenie w 1995 r. stanęła wykonana z betonu figura św. Franciszka z Asyżu – autorstwa usteckiego artysty rzeźbiarza Michała Rosy. Statua przedstawia ponadnaturalnej wielkości postać stojącego świętego ustawioną na niskim cokole, w długim habicie, z siedzącymi ptakami na ramieniu i w lewej ręce. Poświęcenia pomnika dokonał ks. prymas kardynał Józef Glemp, przybyły do Darłowa w 1995 r. na uroczyste obchody 50-lecia działalności zakonnej franciszkanów na Pomorzu.

Obok figury położono kamień Ekoczuwania.

Dalsze ważniejsze przedsięwzięcia darłowskich franciszkanów

Podczas uroczystych obchodów 600-lecia koronacji króla Eryka Pomorskiego na władcę Skandynawii jego ekscelencja bp Marian Gołębiowski ordynariusz koszalińsko-kołobrzeski w roku 1997 poświęcił sarkofag króla Eryka Pomorskiego oraz odsłonił tablicę upamiętniającą tego katolickiego władcę Pomorza i Skandynawii ufundowaną przez TPZD. Dzięki staraniom darłowskich franciszkanów w Domasławicach wzniesiono w 1998 r. kościół pw. św. Józefa, konsekrowany 27 maja 2013 r przez biskupa Krzysztofa Zadarko. Gdy stopniowo pogorszył się stan organów w kościele Mariackim w latach 2011-2014 etapami przeprowadzono remont i modernizację kościelnych organów. Przeprowadziła go Pracownia Konserwacji i Budowy Organów S. i M. Gostkowscy. Rok później wyposażono kościół w trzy nowe stylowe konfesjonały. Dalej latem 2015 roku wyremontowano wieżę kościelną, kosztem 1,5 miliona zł.

Z ostatniego okresu przypomnę, że 4 kwietnia 2016 r. biskup Edward Dajczak wprowadził do darłowskiego kościoła Mariackiego relikwię św. Jana Pawła II. Kropla krwi wielkiego papieża Polaka na zawsze pozostała w Darłowie. Aby sobie uzmysłowić zmiany dokonane w darłowskiej świątyni na przestrzeni ostatnich lat wystarczy obejrzeć z uwagą sakralne witraże, jakie powstały w ostatnim ćwierćwieczu. Te wspaniałe dzieła sztuki pełnią rolę estetyczną i edukacyjną. Mamy na nich patrona kościoła św. Wojciecha, świętych: Franciszka, Ottona z Bambergu, Maksymiliana Marię Kolbego, Klarę, Jana Pawła II. Przedstawione są wydarzenia historyczne, symbole sakralne i inne.

Nie sposób wymienić wszystkich materialnych i duchowych zasług Franciszkanów. Są one przeogromne i za to powinniśmy im być wdzięczni. Darłowo ma szczęście, że to właśnie Franciszkanie sprawują opiekę duchową nad mieszkańcami Królewskiego Miasta Darłowa. Miasta z Duszą, jak podkreślał o Janusz Jędryszek. Za ich zasługi, dokonania i osiągnięcia Miasto Darłowo na wniosek burmistrza Arkadiusza przemianowało przy klasztornej ulicę na Franciszkańską.

Lista franciszkańskich OFMConv proboszczów kościoła Mariackiego

Dla przypomnienia zamieszczamy na koniec listę proboszczów kościoła M.B. Częstochowskiej: o. Damian Władysław Tyniecki (1945-1950), o. Szymon Leon Grodzki (1950-1953), o. Alfons Władysław Neumann (1953-1959), o. Karol Zbigniew Ligęza (1959-1963), o. Wawrzyniec Antoni Kurach (1963-1968), o. Lucjusz Stefan Chodukiewicz (1968-1971), o. Stefan Malandy (1971-1977), o. Ferdynand Zwolak (1977-1981), o. Jacek Kamzela (1981-1989), o. Janusz Jędryszek (1989-2000), o. Ireneusz Łuczka (2000-2004), o. Stanisław Piankowski (2004-2016). Gwardianem klasztoru i proboszczem parafii jest od 1 lipca 2016 o. Wiesław Przybysz. Przez minione 75 -lecie wspomagało ich w posłudze duszpasterskiej ponad dwustu franciszkańskich zakonników, których nie sposób tu wymienić. Kilku z nich spoczywa w kwaterze franciszkańskiej na cmentarzu Św. Gertrudy.

Opracował Leszek Walkiewicz